

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศในด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา และความทันสมัยของสารสนเทศ วิธีการแสวงหาสารสนเทศและปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ รวมทั้งการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศและปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเอกชน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. อาจารย์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการสอน ส่วนนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อค้นคว้าประกอบในการเรียน
2. อาจารย์และนักศึกษาต้องการใช้สารสนเทศที่มีเนื้อหาทางด้านบริหารธุรกิจในรูปแบบของหนังสือตำราและวารสารวิชาการเป็นภาษาไทยในระดับสูง ความทันสมัยของสารสนเทศเป็นสารสนเทศที่ตีพิมพ์ในปัจจุบัน - 5 ปีที่ผ่านมา
3. วิธีการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่จะค้นจากบัตรรายการและบัตรดรรชนีในห้องสมุดจัดทำขึ้น ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศคือ ความยุ่งยากซับซ้อนในการจัดเรียงบัตรรายการและบัตรดรรชนีวารสาร ทำให้ค้นสารสนเทศที่ต้องการไม่พบ

4. แหล่งสารสนเทศที่อาจารย์และนักศึกษาสวนใหญ่ใช้คือ ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยและทรัพยากรส่วนตัว ในการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศทั้งอาจารย์และนักศึกษาเลือกใช้แหล่งสารสนเทศใกล้ตัว

5. บริการสารสนเทศที่อาจารย์และนักศึกษาวินิจฉัยและต้องการใช้มากที่สุดคือ บริการยืม - คืนหนังสือ ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศคือ สารนิเทศในสาขาวิชาที่ต้องการมีไม่เพียงพอ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ อาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยเอกชน 9 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
3. มหาวิทยาลัยพายัพ
4. มหาวิทยาลัยรังสิต
5. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
6. มหาวิทยาลัยสยาม
7. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
8. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
9. สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)

ประชากรที่ศึกษาคือ อาจารย์จำนวน 282 คน และนักศึกษาก่อน 24,853 คน

สำหรับอาจารย์ศึกษาทั้ง 282 คนโดยศึกษาจากอาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเอกชน 9 แห่ง เป็นอาจารย์ประจำปีการศึกษา 2534 โดยไม่รวมถึงอาจารย์พิเศษอาจารย์ชาวต่างประเทศและอาจารย์ที่อยู่ระหว่างการศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนประชากรที่เป็นอาจารย์แยกตามสถาบัน

สถาบัน	ประชากร
1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	28
2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	34
3. มหาวิทยาลัยพายัพ	24
4. มหาวิทยาลัยรังสิต	44
5. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	20
6. มหาวิทยาลัยสยาม	30
7. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	40
8. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	45
9. สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)	17
รวม	282

สำหรับนักศึกษาจะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 9 แห่ง จำนวน 24,853 คน เป็นจำนวนนักศึกษาปีการศึกษา 2533 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักความแปรผันร่วมกันระหว่างขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กับความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นของ Taro Yamane ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา

N = ขนาดของประชากร
 e = 0.05 และ $N = 24,853$ คน

$$n = \frac{24,853}{1 + 24,853 \times (0.05)^2}$$

$$= 394 \text{ คน}$$

มีกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาบางกลุ่มต่ำกว่า 25 ปรับเป็น 25 รวมเป็น 411 ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาแยกตามสถาบัน

สถาบัน	นักศึกษา	
	ประชากร	ตัวอย่าง
1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2,216	35
2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	5,019	80
3. มหาวิทยาลัยพายัพ	1,585	25*
4. มหาวิทยาลัยรังสิต	2,272	36
5. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	862	25*
6. มหาวิทยาลัยสยาม	2,042	32
7. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	3,086	49
8. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	6,549	104
9. สถาบันเทคโนโลยีสิงคม (เกริก)	1,222	25*
รวม	24,852	411

* หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาที่ต่ำกว่า 25 ปรับเป็น 25

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบบสอบถามนี้มีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้ และแบบมาตราวัดของ Likert (Likert-Scale) คือ มาตราประมาณค่า (Rating Scale)

การสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ บทความ งานวิจัย และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ เพื่อจะได้มีแนวความคิด และสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สืบหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน โดยการไปสัมภาษณ์และขอข้อมูลจากบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน
3. สร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ความรู้ที่ศึกษามาจากข้อ 1 และ ข้อ 2

เนื้อหาแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ เช่น (วัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศของอาจารย์:- การสอน การผลิตงานวิชาการ ฯลฯ) วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศของนักศึกษา:- ทหารายงาน ค้นคว้าประกอบในการเรียน โดยใช้คำถามแบบกำหนดคำตอบให้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เลือกตอบโดยเสรี และคำถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศโดยแบ่งเป็น

1.1 เนื้อหาทางด้านบริหารธุรกิจ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 9 เนื้อหาตามระบบการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวอี้ ได้แก่ การโรงแรม การเลขานุการ การจัดการ การบัญชี การบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การตลาด การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

1.2 รูปแบบของสารสนเทศ ได้แก่ หนังสืออ้างอิง หนังสือตำราวิชาการ หนังสือพิมพ์ วารสารวิชาการ นิตยสาร จุลสาร กฤตภาค และโสตทัศนวัสดุ

1.3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 ความทันสมัยของสารสนเทศ โดยแบ่งเป็นสารสนเทศที่ผลิตในปีปัจจุบัน สารสนเทศที่มีอายุ 1-5 ปีที่ผ่านมา สารสนเทศที่มีอายุ 6-10 ปี และสารสนเทศที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

โดยใช้แบบมาตราวัดของ Likert คือ กำหนดช่องความถี่ของระดับความต้องการ เป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อย และไม่ต้องการ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาสารสนเทศ เช่น การค้นจาก บัตรรายการ ค้นจากบัตรบรรณานุกรม เลือกหยิบหนังสือเอกสารจากชั้นเก็บโดยไม่ใช้บัตรรายการ และบัตรบรรณานุกรมวารสาร โดยใช้แบบมาตราวัดของ Likert คือ กำหนดช่องความถี่ของระดับการแสวงหาสารสนเทศเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อยและไม่ได้ใช้

2.1 ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ เช่น ความยุ่งยากซับซ้อนในการจัดเรียง บัตรรายการ ความยุ่งยากซับซ้อนในการจัดเรียงบัตรบรรณานุกรม การจัดเรียงเอกสาร ไม่เป็นระเบียบ โดยใช้แบบมาตราวัดของ Likert คือกำหนดของความถี่ของระดับปัญหา ในการแสวงหาสารนิเทศเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อยและ ไม่มีปัญหา

2.2 คำถามเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศที่ใช้ เช่น ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย ทรัพยากรของสาขาวิชา ทรัพยากรส่วนตัว ได้กำหนดของความถี่ของการใช้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อยและไม่ได้ใช้

2.3 คำถามเกี่ยวกับข้อพิจารณาในการเลือกใช้แหล่งสารนิเทศ เช่น เป็นแหล่ง ที่มีสารนิเทศมาก เป็นแหล่งที่มีเครื่องมือช่วยค้นคว้ามากทำให้สะดวกในการค้นหาสารนิเทศ หรือเป็นแหล่งสารนิเทศใกล้ตัว โดยใช้แบบกำหนดคำตอบให้

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้และความต้องการบริการสารนิเทศ โดยให้ เลือกคำตอบ เช่น บริการยืม - คืนหนังสือ บริการอ่านในห้องสมุด บริการหนังสือสำรอง และกำหนดของความถี่ของระดับการใช้เป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อยและไม่ได้ใช้ และกำหนดของความถี่ของระดับความต้องการบริการเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อยและไม่ต้องการ

3.1 คำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศ กำหนดของความถี่ของ ระดับปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง น้อยและไม่มีปัญหา

การให้คะแนน การวิจัยนี้ได้กำหนดคะแนนประจำช่องของความต้องการ การแสวงหาและปัญหาในการแสวงหา และการใช้และปัญหาในการใช้ ดังนี้

มาก	ให้นักคะแนนเป็น	4
ค่อนข้างมาก	ให้นักคะแนนเป็น	3
ปานกลาง	ให้นักคะแนนเป็น	2

น้อย	เจ้าหน้าที่คณะแผนเป็น	1
ไม่ต้องการ ไม่ได้ใช้ ไม่มีปัญหา	เจ้าหน้าที่คณะแผนเป็น	0

4. การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยการนำไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะศึกษาจริง ได้แก่ อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 12 คน นักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 19 คน ระหว่างวันที่ 1-15 ตุลาคม 2534

หลังจากทดสอบแล้วได้นำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มคำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของค่าและช่องระดับความต้องการ การแสวงหา และการใช้สารสนเทศให้ละเอียดมากขึ้นโดยเพิ่มช่องระดับจาก 4 ระดับเป็น 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าใจต่อคำถามในส่วนต่าง ๆ ยิ่งขึ้น จากนั้นได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม (ภาคผนวก ก และ ข) ให้แก่อาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 9 แห่ง รวมอาจารย์ทั้งสิ้น 282 คน นักศึกษา 411 คน การแจกแบบสอบถามเริ่มแจกในวันที่ 12 ธันวาคม 2534 เก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดในวันที่ 20 เมษายน 2535 สำหรับแบบสอบถามของอาจารย์ได้นำไปฝากไว้ที่ คณะบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยทั้ง 9 แห่งให้ช่วยแจกแบบสอบถามให้ และนัดวันไปรับแบบสอบถาม เมื่อไปรับแล้วยังได้ไม่ครบหรือยังไม่เสร็จ จะนัดวันไปรับใหม่ และติดตามแบบสอบถามโดยการโทรศัพท์ สำหรับมหาวิทยาลัยพายัพได้ไปแจกแบบสอบถามและรับแบบสอบถามแล้วแต่ยังไม่ครบจึงได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์อีก จากแบบสอบถามที่ส่งไปให้อาจารย์จำนวน 282 ฉบับได้รับคืน 182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 64.53

สำหรับนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกแก่นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่
 เข้าใช้ห้องสมุดตามจำนวนที่กำหนดไว้และรอเก็บในห้องสมุดในวันเดียวกัน ซึ่งมีบางมหาวิทยาลัย
 ที่ทางห้องสมุดเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษา จากแบบสอบถามที่แจกให้กับนักศึกษาจำนวน
 411 ฉบับ ได้รับคืน 408 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.27

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปขอความ
 ช่วยเหลือในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ
 โดยประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง
 สถิติด้านสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences/
 Personal Computer Plus - SPSS/PC+) ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจาก
 แบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ ข้อพิจารณาในการเลือก
 แหล่งสารสนเทศ ของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามแบบประมาณค่าตามแบบ Likert ได้แก่
 คำถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ วิธีแสวงหาสารสนเทศและปัญหาในการแสวงหา
 สารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ การรู้ใช้และความต้องการบริการสารสนเทศและปัญหาใน
 การใช้บริการสารสนเทศ วิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เมื่อคำนวณค่าต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจึงเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของ
 การบรรยายตาราง กำหนดน้ำหนักค่าเฉลี่ยของข้อมูลและแปลความ

การเสนอผลการวิจัยและสรุปผล

ผลการวิเคราะห์ที่ข้อมูลได้พรรณานำเสนอในรูปแบบตารางในบทที่ 4 และสรุปและอภิปรายผลในบทที่ 5